

Kazimierz Godłowski, Jacek Poleski

Jakuszowice, gm. Kazimierza Wielka, woj. kieleckie. Stanowisko 2

Informator Archeologiczny : badania 16, 158-160

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania prowadzi zespół pod kierownictwem doc.dr hab. Aleksandry Cofy-Broniewskiej. Finansowała Kujawska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Inowrocławiu. Drugi sezon badań. Osada kultury przeworskiej, ślady osadnictwa kultury łużyckiej.

Obiekt położony na północnym zboczu doliny Rowu Rąbińskiego, zarejestrowany został w 1976 r., w trakcie penetracji powierzchniowej. W rok później wyeksplorowano, zaobserwowany w ścianie wykopu pod kolektor, piec wapieniczny z okresu rzymskiego.

Zbadano powierzchnię 290 m². Odkryto 31 obiektów, m.in.:

- jamę kultury łużyckiej i kilka dołków posłupowych;
- półziemiankę kultury przeworskiej z fazy B₂-C₁. Budynek posiadał zarys zbliżony do prostokąta o wymiarach ok. 400 x 340 cm, profil trapezowaty o miąższości 40 cm. W centralnej partii obiektu znajdował się pochówek psa. Poza ceramiką, polepą, kośćmi stwierdzono fragmenty kilku ciężarków tkackich, narzędzi żelaznych, grudek burztynu i ułamek importowanego naczynia ceramicznego;
- kilka - podobnie datowanych - niewielkich jam gospodarczo-magazynowych i serię dołków posłupowych trudnych do połączenia w układy funkcjonalne.

Materiały przechowywane będą w Instytucie Prahistorii UAM.

Badania będą kontynuowane.

INOWROCŁAW
woj. bydgoskie
Stanowisko 102

patrz
epoka brązu

JAKUSZOWICE, gm. Kazimierza Wielka
woj. kieleckie
Stanowisko 2

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii

Badania prowadzi prof. dr hab. Kazimierz Godłowski przy współudziale mgr. Jacka Poleskiego. Finansował WKZ w Kielcach. Pierwszy sezon badań. Osada kultury trzcinińskiej, przeworskiej i z wczesnego średniowiecza.

Osada położona jest na terasie Nidzicy, w odległości ok. 300 m od miejsca znalezienia w 1911 r. "książęcego" grobu z pierwszej połowy V w. Założono dwa próbne wykopy o powierzchni 50 m² każdy, które na skutek bardzo dużej miąższości nawarstwień wyeksplorowano tylko częściowo. W wykopie I pod warstwą orną wystąpiły warstwy kultu-

turowe o nienaruszonym układzie stratygraficznym sięgające do poziomu ok. 190 cm, poniżej którego na tle calca uchwycono zarysy jam. Poziom ten osiągnięto tylko na części powierzchni wykopu, po czym eksplorację przerwano zabezpieczając teren do podjęcia badań w roku przyszłym. W wykopie II eksplorację przerwano już na poziomie 70 cm, przy czym cały czas występowała warstwa zmywowa zawierająca bardzo dużą ilość przemieszanego materiału zabytkowego. Ze względu na bardzo dużą ilość zabytków metalowych eksplorację prowadzono z zastosowaniem aparatu do wykrywania metalu, co w rezultacie przyniosło odkrycie ponad 200 zabytków wydzielonych.

W wykopie I uchwycono regularną sekwencję nawarstwień zawierających kolejno: materiały wczesnośredniowieczne /datowane ramowo na VIII-XI w./ występujące jako domieszka do materiałów z okresu późnorzymskiego, materiał późnorzymski z malejącym w głębszych warstwach udziałem ceramiki wykonanej na kole i ułamków szerokokołnierzowych naczyń zasobowych, wyłącznie ręcznie lepioną ceramikę z okresu wczesnorzymskiego /prawdopodobnie faza B₂/ oraz w wyraźnie wyodrębniającej się warstwie o odmiennym zabarwieniu i konsystencji i w jamach materiały kultury trzcinieckiej. Na wtórnym złożu występowały też fragmenty ceramiki kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego oraz krzemienisty materiał neolityczny.

Największą miąższość wykazują nawarstwienia z okresu późnorzymskiego, zawierające olbrzymią ilość materiału zabytkowego, zarówno ceramiki ręcznie lepionej i wykonanej na kole, jak i zabytków wydzielonych. Najprawdopodobniej natrafiono tu na ślady warsztatu metalurgicznego, którego pozostałością są żużle metali kolorowych i nieliczne żelazne, jeden zachowany w całości i ułamki kilku dalszych tygielków odlewniczych, odcięta z dwóch stron masywna sztabka brązowa o trójkątnym przekroju oraz liczne ułamki fragmenty przedmiotów żelaznych i brązowych, które najprawdopodobniej należy traktować jako półfabrykaty lub złom. Nie można też wykluczyć śladów produkcji szkła. Znalezione 5 monet: denary Trajana i Hadriana przyśniedziłe do siebie, co wskazuje, że pierwotnie wchodziły w skład większego depozytu, monetą brązową z drugiej połowy IV w. i 2 późnorzymskie monety brązowe /w tym 1 subaerat/ stanowiące trudne do określenia emisje "zbarbaryzowane" - tzn. niewybite przez oficjalne mennice rzymskie. Z innych zabytków na szczególną uwagę zasługuje posrebrzana lunulka z brązu, brązowa zapinka kuszowata z podwiniętą nóżką w formie przypominająca typy spotykane w kulturze czerniachowskiej, ułamek żelaznej zapinki z podwiniętą nóżką, kołec brązowej sprzączki z IV-V w., brązowa pincetka, fragment żelaznej siatki kolczej, brązowa miniaturka miecza, duży fragment naczynia szklanego oraz podłużny, żeberkowany paciorek szklany. Znalezione tu też brązowa zapinkę pochodną od silnie profilowanych charakterystyczną jeszcze dla fazy B₂/C₁. W obrębie nawarstwień z okresu

późnorzymskiego można wyróżnić ślady pochodzących z tego czasu obiektów wgłębnionych w warstwę kulturową. Zalegająca poniżej warstwa z okresu wczesnorzymskiego zawiera wyraźnie mniej zabytków wydzielonych - m.in. 2 paciorki szklane i 2 krążkowate bursztynowe. Uchwycono też część obiektu /chaty?/ z okresu wczesnorzymskiego wgłębnionego w warstwę kultury trzcinięckiej.

Osadę w Jakuszowicach należy uznać za stanowisko o charakterze unikatowym. Znaczenie jego polega m.in. na uchwyceniu niespotykanej na ogół na stanowiskach z okresu wpływów rzymskich stratygrafii pionowej o bardzo dużej miąższości nawarstwień. Wyjątkowe bogactwo inwentarza w zabytki metalowe, w tym monety oraz stwierdzenie śladów produkcji metalurgicznej i być może szkła czynią prawdopodobnym związek osady z pobliskim "książęcym" z "huńskimi" elementami w inwentarzu, w którym współczesna jest najmłodsza faza osady z okresu rzymskiego.

Planuje się kontynuację badań na dużą skalę.

JAROSŁAW
woj.przemyskie

Muzeum w Jarosławiu

Badania prowadziła mgr Joanna Kociuba. Finansował WKZ w Przemysłu. Czwarty sezon badań. Osada kultury przeworskiej z późnego okresu rzymskiego; wczesne średniowiecze XII-XIII w.

Prace przeprowadzone w obrębie murów byłego opactwa benedyktynek miały charakter rozpoznawczy. Zakończono cztery wykopy, które usytuowano pomiędzy murem wschodnim a absydą kościoła. Przebadano łącznie 36 m² powierzchni.

W wykopie II odsłonięto fragmenty dwu jam. Jedna z nich o znikomym wyposażeniu zawierała nieliczne fragmenty kości zwierzęcych i fragmenty czarki ostro profilowanej. Jama druga o bogatszym wyposażeniu, zawierała oprócz ceramiki lepionej ręcznie, fragmenty naczyń zasobowych, ceramiki siwej, kości zwierzęcych, bardzo zniszczoną monetę brązową oraz bryły polepy i węgle drzewne.

W wykopie IV odsłonięto obiekt o nieregularnym, owalnym zarysie z zachowanymi na obwodzie okrągłymi otworami. Tworzyła go przepalona od góry warstwa gliny wzmocniona ułożonymi warstwami fragmentami naczyń i drobnych kamyków. Obiekt określono jako palenisko. W pobliżu znajdowały się fragmenty ceramiki lepionej ręcznie.

W pozostałych dwu wykopach natrafiono na ceramikę z okresu rzymskiego współwystępującą z ceramiką średniowieczną.

Badania będą kontynuowane.